

BÁNYAI TAMÁS
Hamlet a túlparton

Hatan ülték körbe a hajó éttermének kerek asztalát, közvetlenül a hatalmas, elfüggönyözött ablak mellett. Három házaspár, akik korábban nem ismerték egymást. A hosztesz ültette őket egy asztalhoz.

John Mace, mielőtt leült volna, körbejáratta tekintetét a tágas éttermen. Csalódottan állapította meg, hogy minden más asztal foglalt, s a hosztesz, ha akarná, sem ültethetné őket máshova. Alsó ajka lebiggyedt, aztán vállat vont, igyekezett közömbösnek mutatkozni.

Az asztalnál egy eltávolított szék helyén tolokocsiban hatvan év körüli férfi ült, ami nem volt ínyére. Nem mintha lenézte volna a mozgássérülteket, ám tartott attól, ha melléül, az a férfi egész este szerencsétlenségének körülményeivel fogja traktálni. Nem szeretett sajnálkozni, márpedig illenék, ha valami tragikusát hall az ember.

Olyat, ami nem is érdeklí igazán.

Előzékenyen feleségének kínálta fel a tolokocsis melletti széket, ő maga a másik, kerekarcú, kopasz férfi mellett foglalt helyet.

– John Mace vagyok – mondta udvariasnak vélt főbólintás kíséretében. – A feleségem, Linda.

A másik két házaspár is bemutatkozott. A nők nevit elengedte a füle mellett, csak a két férfit jegyezte meg. Kevin és Jürgen. Kevin volt a toloszékes.

– Megnézte már az étlapot? – kérdezte Jürgentől.

A kopasz férfi kissé bambán mosolyogva bólogatott, majd a feleségére nézett, aki tört angolsággal válaszolt helyette.

– Az uram nem ért angolul, én is csak pár szót – mondta sajnálkozva. – Mainziak vagyunk.

Nesze neked!, gondolta John Mace. Most már szívesen helyet cserélt volna a feleségével.

Ezúttal a toloszékeshez intézte szavait.

– Remélem, maga amerikai.

– Ahogy vesszük – felelte Kevin hamiskásan mosolyogva. – Kanadai, Torontóból.

– Hál’istennek! – sóhajtott. – Legalább tud angolul, nem úgy, mint a québeciek, akik csak azt a fránya franciát beszélnek.

– Nem szereti a franciákat?

– Szó se róla! – tiltakozott nyomban. – Nincs nekem bajom senkivel. Nincsenek előítéleteim, csak

unalmas az este, ha olyan asztalnál ül az ember, amelyiknél nem értik egymás beszédét.

Kevin a német házaspár felé biccentett.

– A barátaink miatt sem kell unatkoznia. Dorothy, a feleségem egész jól beszél németül. Franciául is – tette még hozzá –, mert ő viszont Québecből származik, és francia az anyanyelve.

Nézzenek oda! Leckéztetni akar? Még hogy francia az anyanyelve! Felőlem kínai is lehet, csak beszéljen angolul, ha már itt ül velünk egy asztalnál.

– Tényleg tud németül? – szólalt meg Linda is. – Hát ez nagyszerű! Igazán nagyszerű! Megkérdezhetem, hol tanult?

– Hamburgban éltem néhány évig – felelte Dorothy.

– Nahát! – lelkesedett Linda. – És legalább jól érezte magát?

– Pompásan. A németek nagyon kedves emberek.

– Ennek igazán örülök, mert néhány napot Németországban fogunk eltölteni. Egyszer már voltunk Európában, egészen pontosan Párizsban. Szép város, és én nagyon élveztem, pedig a férjem szerint a franciák barátságatlanok.

A két nő beszélgetni kezdett az asztal fölött.

John Mace bosszankodott. Jürgenhez hiába szólt volna, Kevinnel pedig csak úgy tud szót váltani, ha az asszonyok abbahagyják a tereferét. Kapóra jött neki, hogy az italos pincér megállt az asztaluknál.

A kanadai meg a német házaspár most egymás között tanakodtak.

– Mit szólnának valami finom vörösborhoz? – kérdezte John Mace. – Természetesen a vendégeim.

Dorothy és Kevin összenéztek. Jürgen felesége mondott valamit németül a férjének, aki John felé fordult örömteli vigyorral pufók arcán.

– Köszönöm – mondta angolul.

Na! Mégsem olyan kuka, gondolta John Mace elégedetten. Kérdő pillantást vetett Kevinre.

– Hát... köszönjük. Igazán kedves öntől.

John Mace az itallapra bökött, s már száján volt a megrendelés, amikor meggondolta magát.

Ott egye a fene a franciákat, akkor is, ha jó boraik vannak.

– Két palackot ebből a chilei borból – közölte a pincérral. Az asztaltársaság felé fordult. – A chilei vörösborok a legjobbak. Általában két ládával szoktam rendelni. Jobban ízlik a kaliforniai boroknak.

A pincér visszatért a két üveg borral. Körülményesen kihúzta a dugót az egyik palackból, és egy kortyinit töltött John Mace öblös poharába.

Az amerikai megízlelte a bort, és elégedetten csetintett. A pincér töltött a többiek poharába is. Koccintottak.

Jürgen mondott valamit Kevin feleségének, aki rögtön fordította.

– Azt mondja, látni magán, hogy szereti a jó bort. Arra kíváncsi, mennyi időt töltenek Németországban, ugyanis szívesen látná magukat Mainzban. Mainzhoz közel van a rajnai borvidék, ahol szintén világhírű borokat ihatnának.

– Hát ez igazán szép tőle – mondta John Mace –, de nem hiszem, hogy jutna rá időnk. Viszont megmondhatja neki, hogy mi is szívesen látjuk őket Texasban.

Kevin elnevette magát.

– Csak nem borkostolóra invitálja a barátunkat? Texasi borról ugyanis még sohasem hallottam.

Nézd már az okostőnit! Úgy beszél, mint egy borszakértő, miközben fogalma sincs, mi minden van Texasban. Ez a Göring-pofájú német sokkal udvariasabb. Persze kíváncsi volnék, mit szólna, ha tényleg betoppannánk hozzájuk. Ugyancsak megnyúlna a kerek ábrázata.

Kevin észrevette az amerikai neheztelő arckifejezését, nem is maradt el a bocsánatkéréssel.

– Nem akartam megbántani – mondta –, de úgy hallottam, hogy maguk, texasiak mindent felfújnak. Ha van valahol egy szőlőskertjük, azt rögtön borvidéknek képzelik.

– Ez csak azért van, mert nálunk a szőlőskert is nagyobb, mint máshol egy egész borvidék. Ne felejtse, hogy Texas jóval nagyobb Németországnál is, Amerikának az az állama, amelyikben mindent megtalál. Prérít, sivatagot, hegyeket, gyapotföldeket, olajat, miért ne lehetne borvidék is? Igaz, nem tudok róla. Azt viszont megígérem, utánanézek, amikor visszamegyünk. És ha találok texasi bort, küldök magának egy ládával.

– Felesleges lenne ezzel vesződni. Nem vagyok borissza.

Dorothy a német asszonnyal beszélgetett. John Mace el nem tudta képzelni, mi lehet az a közös téma, ami így leköti őket. Akármiről fecsegték is, idegesítette. Otthon is ingerült lett, ha spanyol beszédet hallott. Mindig bosszantotta, ha nem értette a körülötte társalgókat.

A pincér meghozta az előételt, amiből John Mace kettőt rendelt magának. Nagyon szerette a rákkoktált.

Körbejáratta tekintetét az asztaltársaságon. Dorothyt úgy negyven év körülnek saccolva is szépnek

találta. Szőke, kékszemű és karcsú nő. Se rúzs, se szemfesték, arcának fehér bőre még mindig feszes, tehát ráncatlan, szeme körül sem látott szarkalábakat. Könnyű, hálóingszerű, virágmintás ruhát viselt. Ha azt mondaná, hogy svéd, aki csak most szállt fel a hajóra Helsingborgban, senki sem kételkedne benne.

Legalább húsz évvel fiatalabb a béna férjénél, gondolta. A pasasnak biztos van egy rakás pénze, egyébként nem ment volna hozzá. Egy ilyen nő még ebben a korban is be tudna fűzni egy épkézláb férfit magának. Kétségtelenül nagy úr a pénz, mindemellett nem lehet könnyű dolga. Többet érdemelne.

Lopva saját feleségére pillantott.

Sose volt igazán szép, ám negyven évvel ezelőtt mégis levette őt a lábáról. Nem tudta eldönteni, vajon akkor tényleg szerelmes volt belé, vagy csak... Azért az ritkaság, hogy valaki szűz lánnyal kötheti össze a sorsát. Persze most már a pénz nem okozna gondot, s talán ma már mást választana. Biztosan kapna, akár szebbet is, mint a béna felesége. És nem csak a pénzért. Úgy vélte magáról, korához képest jó karban van, leszámítva egy kis súlyfelesleget, de attól még keményem meg tudja markolni a bika szarvát, ha kell. Erre büszke volt.

Linda még fiatal korában sem keltett feltűnést, a férfiak nem fordultak meg utána az utcán, noha azt nem lehet mondani, hogy nem ad magára. Akkor is igényesen öltözködött, amikor még nem dúskáltak a földi javakban. Ma meg... Mindent megengedhet magának, még ezt az aranyáron mért halványzöld blúzt is, azzal a rövid selyemszoknyával, ami inkább tenispályára való. Megvételébe annak ellenére beleegyezett, hogy nem volt elragadtatva tőle. Egy nő, aki elmúlt hatvanéves, még egy ilyen hajóra se öltözzön úgy, mint a fiatal lányok. Ámbár tegye, ha egyszer megteheti. Ő már régen letett arról, hogy az ilyesmibe beleszóljon.

A szótlantul mosolygó indonéz pincér szinte észrevétlenül tette eléjük a második fogást.

Kétujjnyi vastag filet mignon volt a tányéron, gombás szósszal és sültburgonyával körítve. Szeretett mindenféle steaket, de ez, éppen csak átsütve, belül még véresen, a kedvence volt. Megízelve az első falatot, elégedetten bólintott. Fejének elismerő mozdulata nem kerülte el Kevin figyelmét.

– Úgy látom, ez elnyerte a tetszését – jegyezte meg a kanadai, arcán annak az embernek a küssé kárörvendő mosolyával, aki tudja a másiktól, hogy

várakozása ellenére kellemesen csalódott. – Texasban sem ehetne finomabbat.

– Azt azért nem állítanám – vágott vissza John Mace.

Tudják is ezek, mi a jó! Ez a fritz meg a fritzné is mit eszik. Az egyik halat, a másik csirkemellet, azt is párolt zöldséggel. Holott egyikük sem úgy néz ki, mint aki szigorúan diétázik.

Jürgen, akárcsak a felesége, testes volt, mindkettő tömzsi alkat, de nem elhízott. A kevés zsírpárnát a jólét és a kényelmes élet rakta rájuk. Az asszony tűnt idősebbnek, szürkésfehér hajának, homloka redőinek köszönhetően. Keskeny, vértelen ajkaiból, fekete és szúrós tekintetéből ítélve határozott személyiség, aki mellett a férjének nem sok szava lehet.

John Mace így vélte, miután feltűnt neki, hogy Jürgen még étkezés közben is sűrű pillantásokat vet asszonyára, mint aki attól tart, éppen most fogja megszólalni valamiért.

Étkezés közben csak az asszonyok váltottak néhány szót, a három férfi némán fogyasztotta el vacsoráját. John Mace, miután az utolsó falatot is lenyelte, töltött a borospoharakba.

– Hogy tetszett maguknak Helsingborg? – vette fel újra a társalgás fonalát.

Az első választ Dorothytól kapta.

– Mi nem szálltunk le a hajóról. A személyzet tagadhatatlanul szolgálatkész, de Kevint a tolokocsijával körülményes lett volna átmenelni a mentőcsónakba.

– Mentőcsónak? – álmélkodott Linda.

– Magának fel sem tűnt, hogy a hajó mentőcsónakjait használták az utasok partra szállításához?

– Ó, igen? Még szerencse, hogy nem az óceán közepén volt szükség ezekre a lélekvesztőkre – mondta Linda, beleborzongva még a gondolatba is. – A partig meg a visszafelé úton is majdnem tengeribeteg lettem. Pedig itt nincsenek olyan nagy hullámok. Nem is értem, miért nem a mólónál kötöttünk ki.

– Talán mert zátonyra futottunk volna a kikötő sekélyebb vizében – vetette közbe Kevin. – Azért remélem, megérte kockáztatni a tengeribetegséget.

– Mire céloz? – kérdezte John Mace enyhe gyanakvással a hangjában. A vacsora alatt, amikor a nők beszélgettek egymással, fél füllel hallotta Linda szavait. Felesége arról számolt be, hogy milyen boldog, amiért megtalálta új ruházatát a város egyik butikjában. Feltételezte, hogy a kanadai gúnyolódik. Azt képzei, más már nem is érdekli őket, mint olcsón bevásárolni. A bolond. Ha sejtene, hogy mibe került.

– Nem céloztam semmire. Csak arra voltam kíváncsi, tetszett-e maguknak Helsingborg. Tudja, számtalan város van a világon, amelyiktől sokat vár az ember, aztán amikor oda kerül, nagyot csalódik.

John Mace hümmögött.

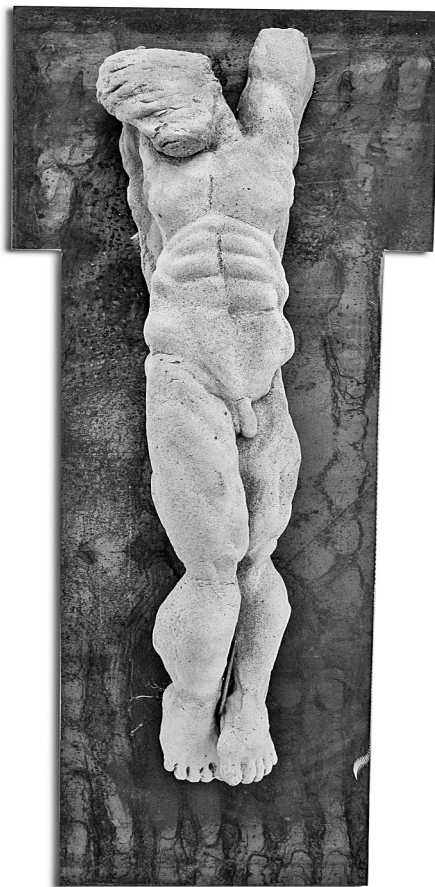
– Oké – mondta. – Szép kisváros, de engem igazából nem a szépsége érdekelt.

– Hanem?

John Mace nevetett. Látnivaló volt, hogy élvezte az élménybeszámolót.

– Van nekem egy régi barátom, a szomszéd farm tulajdonosa, aki valami oknál fogva lelkes Shakespeare-rajongó. A világért se mulasztaná el egy Shakespeare-darab előadását Houstonban. Még New Yorkba is felrepülnek időnként a feleségével, tudja, a Broadwayre. De ez még hagyján.

Mindennek a tetejébe szép summával támogat egy amatőr társulatot, mintha nem tudna mit kezdeni a pénzével. Egyszóval, nem teljesen komplett a pasas. Nahát, ha már itt jártunk, készítettem neki néhány felvételt erről a Carmen vagy Karnan vagy mineve erődről, amelyikben az a Hamlet élt valamikor. Kinagyíttatom majd a felvételeket, hogy felaggathassa a szobája falára a többi közé. Biztosan örül majd neki, amellet, hogy a sárga irigység is emészteni fogja, amiért én eljutottam ide, és a saját szememmel láttam Hamlet várát.

Marszyasz (2013)

Kevinből kitört a nevetés. Dorothy fordított, s a halottakra a német feleség a fejét csóválta, Jürgen pedig vidáman heherészett.

John Mace elégedett volt. Maga elé képzelte texasi barátjának meglepett arcát. Úgy gondolta, szebb ajándékot nem is vihetne neki az európai túráról. Hiszen ezeknek is, itt az asztalnál, mennyire tetszik az ötlet.

– Én a maga helyében nem büszkélkednék a felvételeivel. Ha a barátja valóban olyan lelkes Shakespeare-rajongó, ahogy maga mondja, akkor nyilván azt is tudja, hogy Hamlet vára Helsingörben található, a túlparton.

– A túlparton? – kérdezte John Mace rosszat sejtve.

– Igen, ott – vágta rá Kevin még mindig nevetve.

– Csak át kell kelni az Öresund-szoroson a komppal. Ha jól tudom, óránként jár. Idejük lett volna rá.

John Mace döbbenet nézett a feleségére. Ő volt az, aki a hajón található idegenforgalmi prospektusokat átböngészte. Ez nem kerülhetett el a figyelmét.

Dorothy tolmácsolta a párbeszédet. Jürgen kuncogott és a fejét ingatta, mintha így akarná jelezni, bizony, bizony, ezt kellett volna tenni.

Még jó, hogy nem vágja a fejemhez, miért nem őt kérdeztük, mielőtt leszálltunk a hajóról, gondolta dühösen John Mace. Úgy bólogat, mint aki mindent tud. Ez a nyomorék meg röhög rajtam, mintha azért ülnék itt, hogy őt szórakoztassam.

A pincér közvetlenül mellette állt meg, és udvariasan kérdezte:

– Kávét, uram?

– Hagyjon a francba a kávéjával! – mordult rá dühösen.

– Ahogy akarja, uram – felelte a pincér közömbösen. Aztán a többiek felé fordult. Mialatt a pincér a rendelést vette fel, John Mace felállt az asztaltól. Megragadta felesége karját.

– Gyere – mondta. – Nem szeretném lekésni az esti műsort.

Lindának már a száján volt, hogy az csak egy óra múlva kezdődik, de látva férjének elszánt arckifejezését, jobbnak vélte hallgatni.

Kurtán-furcsán elköszöntek az asztaltársaságtól, és kisiettek az étteremből.

– Az istenit a hülye fejednek – förmedt a feleségére John Mace, amint kiléptek az étterem ajtaján. Durva hangjára az étterembe igyekvők közül többen is felkapták a fejüket. Nem törődött velük, mint ahogy Linda sértettsége is hidegen hagyta. – Hogyan olvasod azokat a rohadt brosúrákat? A francnak vagy itt velem, ha ennyit se bízhatok rád. Hogy egy nyomorék kiröhögjön. Engem!

Az asszony vállat vont. Legszívesebben odavágta volna, hogy nincs igazad, mert én megemlítettem, de oda se figyeltél, és különben is lehurrogtál volna: ne okoskodjak mindig.

Ismerte férjét, és tudta jól, csak olaj a tűzre, ha vitatkozni kezd. Inkább hallgatott, és bűnbánóan leszegette fejét. Hamlet miatt nem fog veszekedni. Még meg is fojtaná, mint Oféliát a dán királyfi.

Vagy az egy másik darab volt, más szereplőkkel?

Dombormű (1986)